

Museale molenvondst

Het grootste museum van Nederland en een molensteen

Vier Groninger kerken - Krewerd, Middelstum, Midwolde, Pieterburen - hebben zich dit voorjaar verbonden met het Catharijneconvent in Utrecht in het streven het grootste museum van Nederland te vormen. Het Catharijneconvent, een museum met veel kerkelijke kunst, heeft uitgerekend dat het vloeroppervlakte van de Nederlandse monumentale kerken groter is dan dat van welk museum ook. Omdat veel kerken hun bestemming verliezen, maar wel de moeite van het behouden en bekijken waard zijn, wordt ernaar gestreefd zo veel mogelijk van die kerken open te stellen voor publiek en zo samen het grootste museum van Nederland te vormen. De kerken die meedoen aan dit initiatief zijn (bijna) dagelijks open en te bezichtigen met behulp van een audiotour of kijkkaarten met uitleg over wat de kerk zo bijzonder maakt en wat er te zien is.

De molensteen en bilhamer op de preekstoel van Zuidhorn

Tot nu toe doen dertien kerken mee, Groningen draagt met maar liefst vier kerken naar verhouding de meeste kerken aan. Nu zijn er in Groningen ook kerken die toch al veel open zijn en waar veel te zien is. Zuidhorn bijvoorbeeld. Een middeleeuwse kern, een oud interieur, mooi glas-in-lood uit het begin van de vorige eeuw én een preekstoel die wil laten zien dat die door belangrijke mensen geschonken is. In de kerk zijn wel meer 'dingen' die herinneren aan belangrijke en zelfs adellijke mensen. Een rouwbord bijvoorbeeld, met veel wapens die wijzen op de goede afkomst van degene voor wie het gemaakt is. De preekstoel dateert uit 1698 en heeft een kuip uit 1649. De preekstoel heeft twee klankborden waarvan de laagste dateert uit begin 20e eeuw. Op die kuip staan verschillende familiewapens. Hoogstwaarschijnlijk niet alleen van de adellijke families die in Zuidhorn een borg bezaten. Ook is het wapen aangebracht van een kerkvoogd of eigenaar van het collatierecht die op het moment van vervaardiging van de preekstoel, een van die functies bekleedde en molenaar was. Het gaat dus om een wapen dat geen familiewapen is maar een persoonlijk wapen van iemand die zelf ook daadwerkelijk molenaar was!

Het wapen laat zien dat voor een molenaar in 1649 een behoorlijke boterham te verdienen was. En meer dan een boterham, ook macht en aanzien, want kerkvoogd of collator werd je niet zomaar. Overigens is een collator iemand die het recht heeft een priester of dominee te benoemen. In sommige plaatsen zijn de meest smeugige verhalen te achterhalen van collatoren die iemand benoemd hadden die het later niet met hen eens bleek, maar dat gaat misschien een beetje ver voor een molentijdschrift!

Meer info: www.grootstemuseum.nl

Tekst: Margreet Versteeg, met aanwijzingen van Redmer Alma/Drents Archief

